

SPODNÁ BIELIZEŇ PRIEVIDZSKÝCH SLEČIEN

Medzi málo známe sviatočné dni patrí Medzinárodný deň spodnej bielizne, pripadajúci na 3. apríla. Okrem spätosti dňa s komerčnými účelmi a pochodmi sporo odetých odvážlivcov, je tento sviatok vhodnou príležitosťou pripomenúť si historický vývoj bielizne. O vznik najjednoduchších predchodcov spodnej bielizne, ovitých bedrových pásov, sa zaslúžili ešte staroveké národy. Ich účel bol praktický, mali chrániť citlivé časti tela pred poranením a infekciou. Záštitu pred nechcenými pohľadmi bola až druhotná. V starovekom Ríme sa už nosili pásy dva, horný a spodný. Ochrana intímnych partií bola dôležitá pri preprave sa na zvieratách, hlavne u kočovných národov. V rannom stredoveku sa postupne začali pásy zošívajú do jednoduchých spodných nohavíc a koncom 14. storočia vznikla vonkajšia šnurovačka, z ktorej sa vyvinul korzet. Spodné nohavice sa podľa obdobia predlžovali a skracovali, nahrádzali overalmi, dostali rázporok, dokonca aj dámske.

Američanka českého pôvodu Maria Tuceková v roku 1893 získala patent na podprsenku s ramienkami a zapínaním vzadu. Ďalšia Američanka Mary Phelpsová Jacobová si v roku 1914 dala patentovať podprsenku tvaru, aký poznáme dnes. Nohavičky dnešného typu, so skrátenejšími nožičkami, priniesla do sveta módy ešte koncom 19. storočia Lucy Duff-Gordonová, britská návrhárka, ktorá prežila stroskotanie Titanicu.

Na slovenskom vidieku sa v ženskom ľudovom odevu uplatňoval ako spodná aj nočná bielizeň rubáš, zhotovovaný z konopného alebo ľanového plátna. Do mestského oblečenia sa dostali všetky známe súčasti bielizne, no nie každá sa využívala v tradičnom spôsobe odievania.

V zbierkovom fonde Hornonitrianskeho múzea v Prievidzi sú zastúpené rôzne súčasti dámskej spodnej bielizne – od rubášov a jednoduchých bielizňových prvkov cez krásne vyšívane spodné gáta a spodničky po korzety, podprsenky a pančuchové pásy zo začiatku 20. storočia.

Dve podprsenky, korzet a pančuchový pás pochádzajú z väčšej akvizície roku 2020 od pôvodne prievidzskej rodiny. Dôkladne vypracované kusy plátenného odevu prináležali v prvých desaťročiach 20. storočia niektorej zo sestier Cigléniových. Nenesú značky výrobcu, no korzet je stále uložený v pôvodnej škatuli, dokladajúcej viedenského výrobcu E. B., ktorej dizajn je dôkazom, že už pred sto rokmi sa pri predaji kládol dôraz na obal. Hoci tvar rafinovane zvieral postavu do neprirodzených kriviek, príjemný materiál aspoň čiastočne zmierňoval nepohodlie pri nosení. Podprsenky, rovnako ako korzet a pančuchový pás, sú ešte šité z mnohých dielov, so zapínaním na gombíky a uväzovaním na tkanice.

Estetické spracovanie spodnej bielizne v zbierkach dokladá odklon od čisto praktického ochranného účelu smerom k erotickému, pri dodržaní pravidiel dobovej morálky.

